

**Česká školní inspekce
Plzeňský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Č. j. ČŠIP-121/11-P

Název právnické osoby vykonávající činnost školy:	Základní škola a Mateřská škola, Klatovy, Hálkova 133
Sídlo:	Hálkova 133, 339 01 Klatovy
IČ:	70 839 042
Identifikátor:	600 022 901
Právní forma:	příspěvková organizace
Zastoupená:	Mgr. Danou Lencovou, ředitelkou školy
Zřizovatel:	Plzeňský kraj, Škroupova 18, 301 00 Plzeň
Místo inspekční činnosti:	Hálkova 133, Klatovy
Termín inspekční činnosti:	27. 1., 1. 2., 2. 2. a 2. 3. 2011

Na žádost zřizovatele byla dodatečně v měsíci březnu 2011 v rámci inspekční činnosti provedena na 2. stupni základní školy další inspekční zjištění týkající se vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného základní školou podle § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, tj. zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle příslušných školních vzdělávacích programů; zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu a jeho souladu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona zaměřené na vzdělávání žáků s lehkým, středně těžkým a těžkým mentálním postižením.

Hodnocení souladu učebních dokumentů s právními předpisy podle § 185 odst. 1 školského zákona.

Aktuální stav školy

Základní škola a Mateřská škola, Klatovy, Hálkova 133 (dále „škola“) poskytuje předškolní a základní vzdělávání dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Organizace vykonává činnost základní školy (dále ZŠ) s cílovou kapacitou 132 žáků, základní školy speciální s kapacitou 35 žáků, školní družiny (dále ŠD) s kapacitou 20 žáků, a mateřské školy (dále MŠ) s cílovou kapacitou 20 dětí.

Budova byla před 15 lety zrekonstruována pro potřeby školy. V přízemní části je upravena jako bezbariérová, do vyšších podlaží však musí být nepohybliví žáci obtížně vynášeni po schodech, protože chybí potřebný osobní výtah. Vzdělávání probíhá ve 12 učebnách vybavených nábytkem odpovídajícím věku žáků a v jedné místnosti školní družiny. Dále je také poskytováno v jedné třídě mateřské a jedné třídě základní školy při nemocnici v areálu jejího dětského oddělení. Ve škole je využíváno 20 počítačů přístupných žákům, z toho 11 v kmenových učebnách a ostatní v počítačové učebně, kde je i interaktivní tabule. Výuka tělesné výchovy probíhá v nedaleké pronajaté tělocvičně, ve dvou rehabilitačních místnostech a v posilovně v budově školy. Žákům i pedagogům je k dispozici školní knihovna.

K datu inspekce byly do jedné třídy mateřské školy při nemocnici přijaty 3 děti, do jedné třídy základní školy při nemocnici 6 žáků. V hlavní budově se v sedmi třídách základní školy vzdělávalo 67 žáků s lehkým mentálním postižením, v pěti třídách 29 žáků se středně těžkým mentálním postižením a v jednom oddělení školní družiny 16 žáků. V celém subjektu bylo aktuálně zapsáno celkem 105 žáků, z nichž 12 žáků mělo na podporu vzdělávání k dispozici asistenta pedagoga.

Ve škole pracuje včetně ředitelky a její zástupkyně celkem 22 pedagogických pracovníků, z nich 4 jsou odborně kvalifikované asistentky pedagoga pro žáky se zdravotním postižením ve speciálních třídách a 1 je kvalifikovaná vychovatelka ve školní družině. Na výuce se podílí 17 pedagogů, z nichž 4 jsou bez odborné kvalifikace z důvodu chybějícího vysokoškolského vzdělání v oblasti pedagogických věd zaměřeného na speciální pedagogiku (z toho na prvním stupni jedna a na druhém stupni tři vyučující). Chybějící kvalifikaci si ve školním roce 2010/2011 jedna z nich doplňuje studiem speciální pedagogiky. Počet pedagogických pracovníků za poslední 3 roky mírně poklesl. Ve škole pracuje výchovná poradkyně, která si specializačním studiem doplňuje požadovanou kvalifikaci pro tuto funkci.

Žáci s diagnostikovaným lehkým mentálním postižením jsou v 1. – 4. a 6. – 9. ročníku vzdělávání podle školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání s motivačním názvem „Škola pro život“ vytvořeného podle „Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a jeho přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením“ a v 5. ročníku dle „Vzdělávacího programu zvláštní školy“. Žáci s diagnostikovaným středně těžkým nebo těžkým mentálním postižením pracují v 7. ročníku podle školního vzdělávacího programu zpracovaného podle „Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální“, v ostatních ročnících podle „Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy“. Na základě doporučení poradenských zařízení jsou zpracovány individuální vzdělávací plány pro 1 žáka s lehkým mentálním postižením a pro 24 žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením.

Od poslední inspekce došlo k několika změnám. S účinností od 1. 9. 2009 byla na základě výsledků konkurzního řízení jmenována nová ředitelka školy, která svou dlouholetou praxí v řízení školy a dosaženým vzděláním splňuje zákonné předpoklady

pro vykonávání funkce. Od listopadu 2009 bylo z důvodů nevyhovujících prostor zrušeno odloučené pracoviště v Bystřici nad Úhlavou a 10 žáků převedeno do dvou tříd hlavní budovy v Klatovech. S účinností od 1. 9. 2010 byl proveden výmaz přípravného stupně základní školy speciální z rejstříku škol a školských zařízení, protože se v něm po tři roky nevzdělával žádný žák.

Po příchodu nové ředitelky byl zaznamenán kvalitativní posun v materiálním zabezpečení školy. Byla oplocena zahrada, vybudován altán pro výuku v přírodě a položena nová dlažba před vchodem do objektu. Nově byla pro žáky i zaměstnance zřízena posilovna a boxovací místnost, bylo zlepšeno vybavení keramické dílny a zakoupena nová pec. Pořízen byl i dataprojektor, interaktivní tabule a 10 nových počítačů. V rámci rozvojových projektů MŠMT škola získala v tomto školním roce finance na nákup kompenzační pomůcky – zdravotní kočár pro imobilního žáka.

Nově je partnerem školy Klokánek (zařízení pro děti vyžadující bezodkladnou pomoc) zřízený v Janovicích Fondem ohrožených dětí. Někteří jeho klienti se zdravotním postižením jsou žáky školy po dobu, kdy jim Klokánek poskytuje přechodnou péči.

Hodnocení hlavních výsledků vzdělávání ve vztahu k ŠVP

Všichni žáci školy mají speciální vzdělávací potřeby. Pokud mají diagnostikováno lehké, středně těžké nebo těžké mentální postižení, jsou přijímáni do školy na základě doporučení poradenského zařízení. Následně jsou podle stupně postižení zařazeni do odpovídajícího vzdělávacího programu. Mnozí z nich mají přidruжено ještě další jiné zdravotní postižení nebo znevýhodnění, někteří jsou klienty orgánů péče o dítě nebo Klokánku.

Zákonní zástupci jsou o vzdělávací nabídce školy informováni účinným způsobem. Jsou vytvořeny dva školní vzdělávací programy (dále ŠVP), které zohledňují vzdělávání žáků s různě hlubokým mentálním postižením. Využití disponibilních hodin je promyšlené. Žákům s lehkým mentálním postižením byl posílen počet hodin pracovního vyučování, matematiky a českého jazyka (pro vytvoření pracovních návyků, matematických představ potřebných v běžném životě a čtenářské gramotnosti s důrazem na čtení s porozuměním). Žákům se středně těžkým mentálním postižením pro zlepšení jejich motoriky byly navýšeny hodiny tělesné výchovy a byl nově vytvořen předmět speciální pedagogika zaměřený na rozvoj smyslového vnímání, prostorové orientace a nácvik sebeobsluhy a osobní hygieny.

Výchovná poradkyně a metodička prevence sociálně patologických jevů v jedné osobě, která převzala svou funkci v září letošního školního roku, poskytuje kvalitní poradenské služby. Její práce je systémová, zaměřená především na prevenci šikany, zneužívání návykových látek a na výchovu ke zdravému životnímu stylu. Při řešení výukových nebo výchovných problémů žáků klade velký důraz na spolupráci se zákonnými zástupci žáků a poskytuje metodickou pomoc učitelům. Na základě poradenských doporučení pomáhá třídním učitelům se zpracováním individuálních vzdělávacích plánů, které jsou v souladu s platnou legislativou. Má zpracovávánu řadu pomocných metodických a záznamových materiálů pro sebe a pro ostatní pedagogy. Vede evidenci všech žáků se zdravotním postižením a dbá, aby jim byla věnována adekvátní podpora při vzdělávání. Žákům a jejich zákonným zástupcům je nabízena účinná pomoc při volbě budoucího povolání. Prevence u žáků s těžším handicapem je zapracována také do předmětu věcné učení a je zaměřena na rizika chování k neznámým osobám. Součástí preventivní strategie školy je nabídka na smysluplné využívání volného času. Žáci mají

výběr ze šesti zájmových útvarů (keramika, počítače, angličtina, kroužek pěvecký, sportovní a zdravotní).

Škola klade velký důraz i na vytváření bezpečného prostředí pro žáky, což dokládají zápisy v třídních knihách a stanovené dohledy nad žáky, které jsou zajištěny třídními učiteli o všech přestávkách v jednotlivých kmenových učebnách. To se pozitivně projevuje v minimalizaci možnosti vzniku rizikového chování žáků a v relativně nízké úrazovosti v posledních letech. Nejčastější příčinou úrazů žáků je cvičení při tělesné výchově a pohyb venku při vycházkách.

Organizace vzdělávání ve školním roce 2010/2011 vycházela z priority prevence vzniku nežádoucího chování žáků, dále z materiálních a personálních podmínek školy a nebyla v rozporu s právními předpisy kromě počtu hodin v rozvrhu 5. ročníku. V jednom dnu v dopoledním vyučování bylo zařazeno bez polední přestávky šest vyučovacích hodin za sebou místo povolených pěti. Toto pochybení bylo v době inspekce pro 2. pololetí odstraněno. Od školního roku 2010/2011 ředitelka školy změnila do té doby zavedený systém přidělování úvazků, kdy byla v předchozích letech v mezích možností menší školy na druhém stupni alespoň částečně respektována předmětová specializace vyučujících. V současné době každý třídní učitel i na druhém stupni učí do výše svého úvazku ve své třídě většinu předmětů (s výjimkou výchov a anglického jazyka). V hospitované výuce však nebyl zjištěn negativní dopad tohoto opatření na kvalitu vzdělávání. Ke změně došlo i v organizaci výuky pracovního vyučování zavedením ŠVP pro žáky s lehkým mentálním postižením, oddělené vzdělávání hochů a dívek bylo nahrazeno vyučováním po ročnících v souladu se ŠVP.

V hospitované výuce u žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením byly zaznamenány efektivní činnostní metody vzdělávání. Vyučující diferencovaným zadáváním různých úkolů dovedně rozvíjeli motoriku, myšlení, zrakové a hmatové vnímání žáků. Individuálním přístupem, empatií, kladným hodnocením a povzbuzením pomáhali žákům poznat pocit úspěchu z vlastní činnosti. Žáci byli aktivně vedeni k rozvíjení komunikativních dovedností. Asistentky pedagoga vybraným žákům účinně pomáhaly plnit zadávanou práci. Na podporu vzdělávání měli žáci k dispozici kompenzační pomůcky – protiskluzové fólie na lavice, dvě pojízdné sedačky se stolkem, polohovací zařízení s pracovní plochou, molitanové sestavy na polohování, rehabilitační kuličkový bazén, rehabilitační elipsy, balanční podložky a kolébku.

Ve všech sledovaných hodinách matematiky u žáků s lehkým mentálním postižením byly teoretické poznatky vyvozovány a procvičovány ve spojení s názorem a praxí. Byl aplikován potřebný individuální přístup podle stupně postižení žáků a jejich speciálních vzdělávacích potřeb. Výuka probíhala v komunikativní atmosféře, žáci byli pozitivně motivováni slovním oceněním jejich dílčích úspěchů a citlivě bylo pracováno s jejich chybami. Ve výuce na druhém stupni byl ojediněle sledován i nácvik sebehodnocení žáků. V hospitované hodině pracovního vyučování byli žáci připravováni na soutěž v pexesu, tudíž u nich nebyly rozvíjeny požadované pracovní kompetence ale jen paměťové spoje.

Environmentální výchova a vzdělávání, ekologická výchova k třídění odpadu je podpořena zapojením školy do projektu „Intenzifikace systému separovaného sběru vytríděných složek komunálního odpadu v obcích Plzeňského kraje“.

Výsledky vzdělávání žáků jsou vyhodnocovány na jednáních pedagogické rady. Kromě průběžně zadávaných krátkých prověrek a zkoušení žáků v hodinách k získání podkladů pro jejich hodnocení žádné další srovnávací testování (externí ani interní) škola neprovádí. Založená žákovská portfolia umožňují porovnávat individuální pokrok žáka

se sebou samým dle zásad speciální pedagogiky. Neprospěch je ve škole minimalizován díky individuálnímu přístupu a citlivému zohledňování stupně postižení žáků. Významným pozitivem ve vzdělávání žáků s mentálním postižením je změna jejich postavení ve třídě ve srovnání se základními školami, z nichž žáci přestoupili. Z dříve neprospívajících se postupně stávají žáci relativně úspěšní vzhledem k zaměření a sníženým požadavkům školního vzdělávacího programu, zažívají často poprvé své školní úspěchy a u většiny z nich se zlepšuje jejich vztah ke škole a vzdělávání.

Hodnocení předpokladů školy ke vzdělávání podle požadavků školského zákona

Činnost školy je v souladu s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení. ŠVP pro žáky s lehkým mentálním postižením je zpracován v požadované struktuře a je nyní v souladu s rámcovým vzdělávacím programem (dále RVP) a platnou legislativou. Nedostatky zjištěné při jeho porovnání s RVP byly do doby konání inspekce odstraněny. ŠVP pro žáky se středně těžkým a těžkým mentálním postižením vykazuje nedostatky. Některé názvy předmětů v I. a II. díle nejsou v souladu s učebním plánem a poznámkami k učebnímu plánu, učební plán pro žáky s těžkým mentálním postižením je pouze rámcový, není stanoven pro jednotlivé ročníky.

Nová ředitelka školy je ve funkci druhým školním rokem. Aktivně se účastní vzdělávacích akcí určených pro vedoucí pracovníky a zaměřených na vzdělávání žáků. Vede povinnou dokumentaci a účelně deleguje kompetence na ostatní pracovníky. Nastavila kontrolní systém postihující všechny oblasti školy, přesto jí unikly výše popsány chyby v rozvrhu hodin a ŠVP. Hospitační činnost provádí ve spolupráci se svou zástupkyní dle plánu a předem stanovených cílů. Systematicky pracuje s informacemi získanými prostřednictvím schránky důvěry a okamžitě řeší vzniklé problémy. Ve snaze lépe nastavit ve škole řád a pořádek zavedla řadu pravidel, s nimiž se část členů pedagogického sboru neztotožnila, tím došlo ke vzniku napětí a zhoršení klimatu ve škole.

Skladba pedagogického sboru je dlouhodobě stabilní. Vedení školy podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků, které svým obsahem a zaměřením odpovídá potřebám souvisejícím s realizací ŠVP. Učitelé žáků s těžšími formami postižení absolvovali i potřebné kurzy zaměřené na rehabilitační péči (bazální stimulace, zdravé dýchání podle prof. Žilky, míčkování, masáže), na formy alternativní a augmentativní komunikace (např. VOKS - výměnný obrázkový komunikační systém). Dále se vzdělávají v programech, které se týkají zdravotní tělesné výchovy, problematiky poruch autistického spektra, kritického myšlení, muzikoterapie, logopedické prevence, jógy, zvládnutí agrezivity a neklidu.

Vlastní hodnocení školy za školní roky 2007/2008 a 2008/2009 je stručné, navazuje na koncepční záměr rozvoje školy, obsahuje opatření směřující k plnění ŠVP a stanovených priorit. Plánování celkového chodu školy je funkční a vychází z reálných podmínek.

Finanční situaci školy se podařilo zlepšit zapojením do národních rozvojových projektů vyhlášených MŠMT (v oblasti odměňování pedagogických i nepedagogických pracovníků, na školní potřeby pro žáky 1. ročníků, vybavení škol kompenzačními a rehabilitačními pomůckami pro žáky se zdravotním postižením, dotace „Podpora řešení specifických v krajích s přihlédnutím k rozdílné hustotě osídlení“). Škola má nezbytné materiální předpoklady pro naplňování vzdělávacích programů. V rámci obnovy učebních

a kompenzačních pomůcek jsou stanoveny priority s ohledem na omezené rozpočtové možnosti.

Rehabilitační péče o méně pohyblivé žáky je podpořena pravidelnými návštěvami solné jeskyně a plaváním v rehabilitačním bazénu v hotelu Central. Na tyto a další akce je využíváno školní auto.

V oblasti poradenské činnosti je důležitá spolupráce se Speciálně pedagogickým centrem Zbůch (dále SPC) a Pedagogicko-psychologickou poradnou Klatovy. Obě poradenská zařízení napomáhají škole při sestavování individuálních vzdělávacích plánů. Zaměstnanci SPC navštěvují školu podle potřeby a poskytují jednotlivým pedagogům odborné konzultace. Významným partnerem školy je Středisko výchovné péče v Domažlicích, jehož pracovnice je jedenkrát měsíčně přítomna ve škole, pracuje se žáky a jejich rodiči při řešení výchovných a vzdělávacích problémů. Sdružení Ledovec (zabývající se prací s dětmi s duševním onemocněním) a Středisko výchovné péče v Plzni pořádají vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky školy. Sdružení Chapadlo poskytuje pomoc pro žáky ze znevýhodněného sociokulturního prostředí. Policie ČR spolupracuje při řešeních akutních problémů některých žáků a v oblasti prevence (dopravní výchova, závislost, drogy, trestní odpovědnost). Častá je i spolupráce s MěÚ Klatovy (orgány péče o dítě a odbor životního prostředí), s městskou knihovnou a kinem při organizování návštěv žáků. Školská rada je ustavena, pracuje podle zákonných ustanovení a projednává aktuální problémy školy.

Zlepšuje se spolupráce a zájem ze strany většiny zákonných zástupců žáků, zejména rodičů žáků s těžšími formami postižení. Tito rodiče často využívají i možnosti účastnit se vyučování.

Závěry, celkové hodnocení školy

Činnost příspěvkové organizace probíhá v souladu s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení.

Kvalitní poradenství, preventivní péče a nově stanovené organizační změny přispívají k zajištění bezpečnosti a zdravého psychického a fyzického vývoje žáků.

Partnerství je prospěšné pro rozvoj handicapovaných žáků a pro prohlubování speciálně pedagogické erudovanosti pedagogických pracovníků.

Nově uplatňovaný způsob řízení a stanovené organizační změny nebyly přijaty částí pedagogických pracovníků a vedly ke zhoršení klimatu ve škole.

Materiální podmínky jsou postupně zkvalitňovány dle rozpočtových možností a aktivní účastí v rozvojových programech. Přidělené finanční prostředky jsou vynakládány efektivně.

Škola požadovaným způsobem zajišťuje podmínky pro úspěšný rozvoj žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Školní vzdělávací program zpracovaný pro žáky s lehkým mentálním postižením je v souladu s příslušným rámcovým vzdělávacím programem.

Zjištěné nedostatky:

- 1. Školní vzdělávací program vytvořený pro žáky se středně těžkým a těžkým mentálním postižením není z části v souladu s rámcovým vzdělávacím programem.*

Zjištěný nedostatek vytváří důležitější riziko, které je možno přijetím adekvátních opatření odstranit.

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 4 školského zákona ve lhůtě do 30 dnů požaduje zaslání oznámení o přijetí opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Oznámení zašlete na adresu Česká školní inspekce, Koperníkova 26, 301 00 Plzeň, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnou (csi.p@csicr.cz) s připojením elektronického podpisu.

Přílohy inspekční zprávy

Seznam dokladů a materiálů, o které se inspekční zjištění opíralo.

Poučení

Podle § 174 odst. 13 školského zákona může ředitel školy/školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na výše uvedenou adresu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v Plzeňském inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

V Klatovech dne 21. března 2011

Mgr. Jitka Davidová, školní inspektorka

Davidová v. r.

Mgr. Karel Nováček, školní inspektor

Nováček v. r.

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

V Klatovech dne 24. 3. 2011

Mgr. Dana Lencová, ředitelka školy

Dana Lencová v. r.

